

นิทาน สังข์ทอง

กาลปางก่อน มีพระเจ้าพรหมทัต ครองเมืองพรหมนคร พระเจ้าพรหมทัตมีมเหสีสององค์ มเหสีฝ่ายขวาชื่อพระนางจันทราเทวี มเหสีฝ่ายซ้ายชื่อพระนางสุวรรณจัมปาเก พระเจ้าพรหมทัตโปรดมเหสีฝ่ายซ้ายมาก ต่อมามเหสีทั้งสองทรงครรภ์ โหรทำนายว่าบุตร ของมเหสีฝ่ายขวาเป็นชาย ส่วนมเหสีฝ่ายซ้ายเป็นหญิง พระนางสุวรรณจัมปาเกรู้สึกเสียใจที่จะได้ธิดาแทนจะเป็นโอรส และเกรงว่าพระนางจันทราเทวีจะได้ดีกว่า จึงใส่ร้ายพระนางจันทราเทวีจนพระเจ้าพรหมทัตหลงเชื่อ ขับไล่พระนางจันทราเทวีออกจากพระราชวัง พระนางจันทราเทวีเดินทางด้วยความยากลำบาก เมื่อถึงชายป่านอกเมือง ยายตาสองคนสงสารจิกชวนให้พักอยู่ด้วย โอรสในครรภ์ของพระนางจันทราเทวีเห็นความยากลำบากของพระมารดาจึงแปลงกายเป็นหอยสังข์เพื่อไม่ให้พระมารดาต้องลำบากเลี้ยงดู เมื่อครบกำหนดคลอด พระนางจันทราเทวีก็คลอดโอรสออกมาเป็นหอยสังข์ ซึ่งพระนางก็รักใคร่ เลี้ยงดูเหมือนลูกมนุษย์

วันหนึ่งพระนางจันทราเทวีออกจากบ้านไปช่วยตายายเก็บผักหักฟืน ลูกน้อยในหอยสังข์ก็ออกจากรูปหอยสังข์ช่วยปิดกวาดบ้านเรือน และหุงหาอาหารไว้ พอเสร็จก็กลับเข้าไปในรูปหอยสังข์ตามเดิม พระนางจันทราเทวีเมื่อกลับมาที่แปลกใจว่าใครมาช่วยทำงาน และเมื่อนางจันทราเทวีออกจากบ้านไป ลูกน้อยในหอยสังข์ก็จะออกมาทำงานบ้านให้เรียบร้อยทุกครั้ง พระนางจันทราเทวีอยากรู้ว่า เป็นใคร วันหนึ่งจึงทำที่ออกจากบ้านไปป่าเช่นเคย แต่แล้วก็ย้อนกลับมาที่บ้าน โอรสในหอยสังข์ก็ออกมาทำงานบ้าน พระนางจันทราเทวีเห็นโอรสเป็นมนุษย์ก็ดีใจ จึงทูลหอยสังข์เสียและกอดโอรสด้วย ความยินดี และตั้งชื่อให้ว่า " สังข์ทอง "

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตรู้ว่าพระนางจันทราเทวีประสูติพระโอรสก็ยินดีจะรับพระนางจันทราเทวีกลับ พระนางสุวรรณจัมปาเกเทวีริษยาจึงได้เท็จทูลว่าพระโอรสเดิมเป็นหอยสังข์ พระเจ้าพรหมทัตก็หลงเชื่อเกรงจะเป็นกาลกถิตต่อบ้านเมือง จึงให้อำมาตย์จับพระนางจันทราเทวีและลูกน้อยสังข์ทองใส่แพลอยไป เมื่อแพลมนออกทะเลเกิดพายุใหญ่แพแตก พระนางจันทราเทวีถูกคลื่นซัดลอยไปติดที่ชายหาดเมืองมัทราชภูร์ พระนางก็เดินหาซัดเซพเนจรไปอาศัยบ้านเศรษฐีเมืองมัทราชภูร์ชื่อ ธัญชัยเศรษฐี และทำหน้าที่เป็นแม่ครัว

ฝ่ายพระสังข์ทองนั้นจมน้ำลงไปยังนาคพิภพ พระยานาคมีจิตสงสารจึงเนรมิตเรือทอง แล้วอุ้มพระสังข์ทองใส่ไว้ในเรือ เรือทองลอยไปถึงเมืองยักษ์ซึ่งนางยักษ์พันธุรัตปกครองอยู่ นางยักษ์เห็นพระสังข์ทองในเรือทองเกิดความรักใคร่เอ็นดู จึงนำพระสังข์ทองมาเลี้ยงดูในปราสาท และให้พี่เลี้ยงนางนมแปลงร่างเป็นคนเพื่อมิให้พระสังข์ทองหวาดกลัว พระสังข์ทองก็เติบโตอยู่กับนางยักษ์พันธุรัต

นางยักษ์พันธุรัตปกติจะต้องออกไปหาสัตว์ป่ากินเป็นอาหาร เมื่อนางออกไปปากก็จะไปครึ่งละสามวัน หรือเจ็ดวัน ทุกครั้งที่ไปก็จะสั่งพระสังข์ทองว่าอย่าขึ้นไปเล่นบนปราสาทชั้นบน และในสวน พระสังข์ทองก็เชื่อฟัง แต่เมื่อโตขึ้นก็เกิดความสงสัยอยากรู้ วันหนึ่งเมื่อนางยักษ์พันธุรัตไปป่า พระสังข์ทองก็แอบไปในสวนส่วนที่ห้ามไว้ เห็นกระดูกสัตว์และคนเป็นจำนวนมากที่นางยักษ์กินเนื้อแล้วทิ้งกระดูกไว้เป็นจำนวนมาก พระสังข์ทอง

เห็นเช่นนั้นก็ตกใจ นึกรู้ว่ามารดาเลี้ยงเป็นยักษ์ก็รู้สึกหวาดกลัว และเมื่อเดินต่อไปเห็นบ่อน้ำทองสวยงามพอ พระสังข์ทองเอานี้วก้อยมุ่มลงไปน้าก็กลายเป็นสีทอง พระสังข์ทองจึงลงไปอาบทั้งตัว ร่างกายก็กลายเป็นสีทองงดงาม แล้วพระสังข์ทองก็ขึ้นไปบนปราสาทชั้นบน เห็นเงารูปเงาะป่า เกือกทองและพระขรรค์ พระสังข์ทองเอาเงาะเงาะป่ามาสวมก็กลายเป็นเงาะป่าพอใส่เกือกทองก็รู้สึกว่าลอยได้ พระสังข์ทองจึงหยิบพระขรรค์แล้วเหาะหนีออกจากเมืองยักษ์ และข้ามแม่น้ำไปยังเมืองตักศิลา ตกเย็นจึงพักอยู่ที่ศาลาริมน้ำ

ฝ่ายนางยักษ์กลับมาไม่เห็นลูก และขึ้นไปไปที่ปราสาทชั้นบนเห็นเงาะรูปเงาะป่า เกือกทองและพระขรรค์หายไ้ ก็รู้ทันทีว่าพระสังข์ทองรู้ว่าตนเป็นยักษ์แล้วหลบหนีไป นางจึงเหาะตามไป เมื่อถึงฝั่งน้ำเห็นพระสังข์ทองพักอยู่ นางไม่สามารถเหาะข้ามไปได้ จึงร้องให้อ้อนวอนให้พระสังข์ทองกลับไป พระสังข์ทองยังหวาดกลัวจึงไม่ยอมกลับ นางพันรุตเสียใจจนหัวใจแตกสลาย แต่ก่อนตายนางก็สอนมนต์หาเนื้อหาลาให้พระสังข์ทอง แล้วนางก็สิ้นใจตาย พระสังข์ทองรู้สึกเสียใจมาก หลังจากได้จัดเผาศพนางยักษ์แล้ว พระสังข์ทองก็เหาะเดินทางไปเมืองพาราณสี และได้ไปอาศัยชาวบ้านช่วยเหลือ จึงได้ไปอาศัยบ้านช่วยเลี้ยงโค พระสังข์ทองตอนนี้รูปร่างเป็นเงาะป่า พวกเด็กเลี้ยงโคก็มาเล่นสนทนากับพระสังข์ทอง

ที่เมืองพาราณสีนี้เจ้าเมืองมีธิดา 7 องค์ เจ้าเมืองคิดจะให้พระธิดาทั้ง 7 องค์ได้อภิเษกสมรส จึงมีรับสั่งให้ประกาศแก่เจ้าผู้ครองนครต่าง ๆ ให้ส่งโอรสมาให้พระธิดาเลือก พระธิดาทั้ง 6 องค์ก็เลือกได้เจ้าชายที่ที่เหมาะสม แต่พระธิดาองค์สุดท้ายที่ชื่อว่าอรุณาไม่ยอมเลือกเจ้าชายองค์ใด เจ้าเมืองพาราณสีทรงกริ้วมากจึงประชดโดยให้อำมาตย์ไปประกาศให้ชายทุกคนในเมืองให้เข้ามาในวังให้พระธิดาเลือก พระสังข์ทองในรูปร่างเงาะป่าก็ถูกเกณฑ์เข้ามาด้วย เมื่อนางอรุณาออกมาเลือกคู่ บุญบันดาลให้เห็นรูปทองของพระสังข์ทองแทนที่จะเป็นเงาะป่า นางจึงเลือกเงาะป่า เจ้าเมืองพาราณสีกริ้วมากขับไล่นางอรุณาออกไปอยู่นอกเมือง

เจ้าเมืองพาราณสีมีความแค้นเคืองเงาะป่าคิดจะกำจัดจึงออกคำสั่งให้เขยทั้งหลายและเงาะป่าไปหาเนื้อมาคนละตัว ใครหาไม่ได้จะถูกประหารชีวิต เงาะป่าเข้าไปในป่าถูดรูปเงาะออกแล้วรำยมนต์เรียกเนื้อ เนื้อทั้งหลายก็มาออยู่ที่นี่พระสังข์ทอง หกเขยหาเนื้อทั้งวันก็ไม่ได้จนกระทั่งมาพบพระสังข์ทอง ซึ่งหกเขยคิดว่าเป็นเทวดา หกเขยขอเนื้อจากพระสังข์ทอง พระสังข์ทองให้โดยขอตัดใบหูคนละหน่อย หกเขยก็ยอม ทั้งหมดก็นำเนื้อไปให้เจ้าเมืองพาราณสี

เจ้าเมืองพาราณสียังทำร้ายเงาะป่าไม่ได้ก็แค้นใจจึงมีคำสั่งให้เขยทุกคนหาปลาไปถวาย พระสังข์ทองก็ถูดรูปเงาะป่าแล้วรำยมนต์เรียกปลา ปลาที่มากอคับคั่งอยู่ที่พระสังข์ทอง หกเขยหาปลาไม่ได้ทั้งวันและเมื่อพบปลาที่มากออยู่ที่พระสังข์ทองก็กราบไหว้อ้อนวอนขอปลา พระสังข์ทองยกให้โดยขอตัดปลายจมูกหกเขยคนละหน่อย แล้วหกเขยกับเงาะป่านำปลาไปถวายเจ้าเมืองพาราณสี

เจ้าเมืองพาราณสีขัดแค้นใจที่ทำอันตรายเงาะป่าไม่ได้ก็เฝ้าคิดหาวิธีการอื่นที่จะกำจัดเงาะป่า พระอินทร์บนสวรรค์ทราบถึงการคิดร้ายของเจ้าเมืองพาราณสีต่อเงาะป่าจึงลงมาช่วย โดยเหาะลงมาลอยอยู่หน้าพระที่

นั่งของเจ้าเมืองพาราณสี และกล่าวท้าทายว่าให้เจ้าเมืองพาราณสีหาคนดีมีฝีมือเหาะขึ้นมาตีคลีกับพระอินทร์บนอากาศภายในเจ็ดวัน ถ้าหาไม่ได้ก็จะฆ่าเจ้าเมืองพาราณสี

เจ้าเมืองพาราณสีดีใจมากให้หกเขยและบรรดาเสนาอำมาตย์ช่วยกันหาผู้อาสาเหาะไปตีคลี ทุกคนก็จนปัญญา เจ้าเมืองพาราณสีจึงให้ป่าวประกาศว่าผู้ใดที่สามารถเหาะไปตีคลีกับพระอินทร์บนอากาศได้จะยกราชสมบัติให้ แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดมาอาสา นางมณฑาเทวีพระมเหสีของเจ้าเมืองพาราณสีจึงแอบไปหานางรจนา และขอให้นางรจนาอ้อนวอนให้เงาะป่าช่วย เงาะป่าส่งสารทั้งสองนางจึงรับปาก และในวันที่เจ็ดเงาะป่าก็ถอดรูปเป็นพระสังข์ทองใส่เกือกแก้วเหาะขึ้นไปตีคลีกับพระอินทร์จนชนะ พระอินทร์ก็กลับไปบนสวรรค์

เจ้าเมืองพาราณสีดีพระทัยมากได้ขอโทษพระสังข์ทองและยกราชสมบัติให้ตามสัญญา พระสังข์ทองขอลาไปตามหาพระนางจันทราเทวีก่อน พระสังข์ทองเดินทางไปตามเมืองต่าง ๆ จนกระทั่งมาถึงเมืองมัทราชฎร์ จึงไปสืบถามที่บ้านธัญชัยเศรษฐีว่ารู้จักหญิงที่ชื่อจันทราเทวีหรือไม่ ธัญชัยเศรษฐีบอกว่าไม่รู้จัก แต่ก็เชิญพระสังข์ทองอยู่รับประทานอาหาร พระสังข์ทองสังเกตว่าอาหารมีรสปรานีตซึ่งผู้ทำต้องเป็นผู้ทำอาหารถวายพระเจ้าแผ่นดิน จึงขอพบแม่ครัวและซักถามประวัติก็ทราบว่าพระนางจันทราเทวีจึงดีใจมาก และขอธัญชัยเศรษฐีที่จะรับพระมารดากลับไป

พระสังข์ทองนำพระมารดากลับไปอยู่ที่เมืองพาราณสี พระสังข์ทอง ปกครองเมืองพาราณสีจนเจริญรุ่งเรือง กิตติศัพท์แพร่ไปยังนครอื่น ๆ จนถึงเมืองพรมนคร ชาวเมืองพรมนครก็อพยพมาอยู่เมืองพาราณสี เสนาอำมาตย์เมืองพรมนครจึงทูลเสนอพระเจ้าพรมท้าวว่าพระสังข์ทองพระราชโอรสครองเมืองพาราณสีมีความสามารถทำให้รุ่งเรืองจึงเห็นสมควรที่จะอัญเชิญพระสังข์ทองมาครองเมืองพรมนครเพื่อสร้างความเจริญ พระเจ้าพรมท้าวเมื่อทรงทราบว่าพระโอรสยังมีชีวิตอยู่และมีความสามารถก็ยินดี และสำนึกผิดให้อำมาตย์ผู้ใหญ่ไปเมืองพาราณสีและทูลเชิญพระสังข์ทองและพระนางจันทราเทวีกลับเมืองพรมนคร พระสังข์ทองส่งสารพระบิดาจึงอ้อนวอนพระมารดาให้อภัยพระเจ้าพรมท้าวและเดินทางกลับเมืองพรมนคร พระเจ้าพรมท้าวก็มีอบราชสมบัติให้พระสังข์ทองปกครองบ้าน เมืองเป็นสุขสืบมา